

**KASBIY SIFATLARNI RIVOJLANTIRISHNING INNOVATSION
YONDASHUVLARI****Xakimova Feruza Qutpiddinovna***Toshkent kimyo xalqaro universiteti**Namangan filiali magistri*

Annotatsiya. Ushbu maqolada kasbiy sifatlarni rivojlantirishning zamonaviy innovatsion yondashuvlarini tahlil qilindi. Shuningdek, O‘zbekiston va xalqaro tajribaga asoslanib, ta’lim jarayonida shaxsga yo‘naltirilgan, interaktiv, raqamli va kreativ metodlarning samaradorligi ochib berilgan. Tadqiqotda 2022–2026 yillardagi o‘zbek va xorijiy manbalar sistemali tahlil qilingan. Natijalar shuni ko‘rsatadiki, STEAM yondashuvi, virtual simulyatsiyalar, kompetensiyaga asoslangan ta’lim va kreativ loyihalar talabalar va mutaxassislarda mustaqil fikrlash, ijodkorlik, raqobatbardoshlik va amaliy ko‘nikmalarni samarali shakllantiradi. O‘zbekiston ta’lim tizimida bu yondashuvlarni joriy etish muammolari va yechimlari muhokama qilingan. Maqola pedagogika, kasbiy ta’lim va HR sohasi mutaxassislariga mo‘ljallangan.

Kalit so‘zlar: innovatsion yondashuvlar, kasbiy sifatlarni, kompetensiyalar, STEAM, raqamli texnologiyalar, kreativ pedagogika, kompetensiyaga asoslangan ta’lim.

Аннотация. В статье анализируются современные инновационные подходы к развитию профессиональных качеств. На основе узбекского и международного опыта раскрывается эффективность лично-ориентированных, интерактивных, цифровых и креативных методов в образовательном процессе. Проведен системный анализ источников 2022–2026 годов. Результаты показывают, что подходы STEAM, виртуальные симуляции, компетентностно-ориентированное обучение и креативные проекты эффективно формируют у студентов и специалистов самостоятельное мышление, креативность, конкурентоспособность и практические навыки. Обсуждаются проблемы и решения внедрения этих подходов в системе образования Узбекистана. Статья предназначена для специалистов в области педагогики, профессионального образования и HR.

Ключевые слова: инновационные подходы, профессиональные качества, компетенции, STEAM, цифровые технологии, креативная педагогика, компетентностно-ориентированное обучение.

Abstract. This article analyzes modern innovative approaches to the development of professional qualities. Based on Uzbek and international experience, the effectiveness of person-oriented, interactive, digital, and creative methods in the educational process is

revealed. A systematic analysis of sources from 2022–2026 was conducted. The results show that STEAM approaches, virtual simulations, competency-based education, and creative projects effectively form independent thinking, creativity, competitiveness, and practical skills among students and specialists. The problems and solutions for implementing these approaches in the Uzbek education system are discussed. The article is intended for specialists in pedagogy, vocational education, and HR.

Keywords: *innovative approaches, professional qualities, competencies, STEAM, digital technologies, creative pedagogy, competency-based education.*

KIRISH

Bugungi globallashuv va raqamli transformatsiya davrida kasbiy sifatlar – ya’ni shaxsiy va kasbiy kompetensiyalarni rivojlantirish ta’lim tizimining eng muhim va dolzarb masalasiga aylandi. Tez o‘zgaruvchan texnologiyalar, sun’iy intellekt va avtomatlashtirish jarayonlari mehnat bozorini tubdan o‘zgartirmoqda. Natijada, an’anaviy “bilim berish” usullari yetarli bo‘lmay qoldi. Mutaxassis endi nafaqat nazariy bilimlarni o‘zlashtirishi, balki ularni real hayotda qo‘llay olishi, muammolarni mustaqil hal qilishi, ijodiy fikrlashi va yangi sharoitlarga tez moslashishi kerak[1]. Bu talablar Jahon iqtisodiy forumi hisobotlarida ham ochiq ko‘rsatilgan: 2030- yilga borib ish o‘rinlarining katta qismi yangi ko‘nikmalarni talab etadi, xususan, analitik fikrlash, emotsional intellekt, hamkorlik va innovatsion yondashuv. O‘zbekiston Respublikasida bu jarayon “Yangi O‘zbekiston” strategiyasi va ta’limni rivojlantirish dasturlari bilan bevosita bog‘liq. Mamlakatimizda yosh avlodni raqobatbardosh kadrlar sifatida tayyorlash milliy iqtisodiyotni raqamli va innovatsion yo‘nalishda rivojlantirishning asosiy sharti hisoblanadi[2]. Shu bois, ta’lim muassasalarida innovatsion metodlarni joriy etish nafaqat talabalar uchun, balki butun jamiyat uchun strategik ahamiyatga ega. Masalan, mintaqaviy va qishloq joylardagi yoshlar uchun zamonaviy ko‘nikmalar berish orqali ijtimoiy tengsizlikni kamaytirish mumkin. Mening fikrimcha, bu yerda asosiy muammo – ta’limni faqat nazariy darajada qoldirmasdan, uni amaliy va shaxsga yo‘naltirilgan qilishdir. Innovatsion yondashuvlar aynan shu bo‘shliqni to‘ldirishga qodir.

Ushbu maqola kasbiy sifatlarni rivojlantirishning eng samarali innovatsion usullarini O‘zbekiston va xalqaro tajribaga asoslanib tizimlashtirishga qaratilgan. Tadqiqotning asosiy maqsadi nazariy tahlil orqali amaliy tavsiyalar berish va O‘zbekiston ta’lim tizimida bu yondashuvlarni qo‘llash imkoniyatlarini ko‘rsatishdir. Bu mavzu nafaqat pedagogika, balki inson kapitalini rivojlantirishning kengroq kontekstida ham muhim ahamiyatga ega.

METODLAR

Tadqiqotning asosiy metodologik yondashuvi sistemali adabiyot tahlili usuliga tayangan. 2022–2026 yillarda chop etilgan o‘zbek va xalqaro ilmiy manbalar – jami 30 dan ortiq

maqola, monografiya, xalqaro tashkilotlar hisobotlari va konferensiya materiallari chuqur o‘rganildi. Manbalarni tanlashda quyidagi mezonlar qo‘llanildi: mavzuning dolzarbligi, innovatsion yondashuvlarni amaliy misollar bilan qo‘llab-quvvatlashi, O‘zbekiston kontekstiga mos kelishi va empirik natijalarning mavjudligi. Tahlil jarayoni bosqichma-bosqich o‘tkazildi. Birinchi bosqichda manbalar tematik guruhlariga bo‘lindi (raqamli texnologiyalar, kreativ va STEAM yondashuvlar, kompetensiyaga asoslangan ta‘lim, interaktiv usullar). Ikkinchi bosqichda mazmuniy va taqqosiy tahlil amalga oshirildi: har bir yondashuvning afzalliklari, cheklovlari va samaradorligi baholandi. Uchinchi bosqichda esa bu usullarning O‘zbekiston ta‘lim tizimining hozirgi holatiga moslashuvi va joriy etish imkoniyatlari muhokama qilindi.

Tadqiqotda sifatli ma‘lumotlar bilan ishlash tahlili asosiy o‘rin tutdi. Statistik ma‘lumotlar mavjud bo‘lganda ular qo‘shimcha dalil sifatida ishlatildi. Bundan tashqari, muallifning shaxsiy tahlili va sintezi qo‘llanilib, nazariy bilimlarni real hayotiy sharoitlarga bog‘lashga alohida e‘tibor berildi. Metodning afzalligi shundaki, u keng ko‘lamli manbalarni bir butun tizimga aylantirishga imkon beradi. Cheklov sifatida ba‘zi manbalarning faqat nazariy xarakterda ekanligini va ayrim empirik tadqiqotlarning O‘zbekiston uchun yetarli emasligini ko‘rsatish mumkin. Shunga qaramay, bu yondashuv mavzuni chuqur va har tomonlama yoritishga yordam berdi.

NATIJALAR

Tadqiqot natijasida kasbiy sifatlarni rivojlantirishning to‘rtta asosiy innovatsion yondashuvi aniqlandi. Har biri alohida-alohida va birgalikda qo‘llanilganda talabalar va mutaxassislarda mustaqil fikrlash, ijodkorlik, amaliy ko‘nikmalar va moslashuvchanlikni samarali shakllantiradi.

Birinchi guruh – raqamli va axborot-kommunikatsiya texnologiyalariga asoslangan yondashuvlar. Zamonaviy platformalar (Moodle, Coursera, Google Classroom va virtual laboratoriyalar) o‘quv jarayonini moslashuvchan va shaxsiylashtirilgan qiladi. Virtual simulyatsiyalar va sun‘iy intellektga asoslangan adaptiv tizimlar xavfsiz muhitda amaliy ko‘nikmalarni shakllantirishga yordam beradi, xarajatlarni kamaytiradi va natijalarni real vaqt rejimida kuzatish imkonini beradi. O‘zbekistonda raqamli ta‘lim resurslaridan foydalanish pedagoglarning raqamli savodxonligini oshirib, talabalarda mustaqil izlanish va o‘z-o‘zini baholash ko‘nikmalarini rivojlantirmoqda. Mening fikrimcha, bu yondashuv ayniqsa pandemiya davridan keyin o‘z samarasini ko‘rsatdi va kelajakda ham asosiy rol o‘ynaydi.

Ikkinchi guruh – kreativ va STEAM yondashuvlar. Kreativ usullar talabalarni yangi g‘oyalar yaratishga, “ijodiy qo‘rquv”ni bartaraf etishga undaydi. STEAM (fan, texnologiya, muhandislik, san‘at va matematika) integratsiyasi esa fanlarni bir-biri bilan bog‘lab, amaliy loyihalar orqali XXI asr ko‘nikmalarini shakllantiradi. Masalan, talabalar real muammolarni

hal qilish uchun loyiha ishlari bajaradi – bu ularning hamkorlik, loyihani boshqarish va innovatsion fikrlash qobiliyatlarini oshiradi. O‘zbekiston tajribasida ham STEAM markazlari va kreativ loyihalar orqali o‘quvchilarning hayotiy ko‘nikmalari sezilarli darajada yaxshilangan[3].

Uchinchi guruh – kompetensiyaga asoslangan ta’lim (CBE) va loyiha asosidagi yondashuvlar. CBE talabani natijaga yo‘naltiradi: kompetensiya to‘liq egallangandagina keyingi bosqichga o‘tiladi. Bu usul har bir talabanning shaxsiy traektoriyasini hisobga oladi va mehnat bozoriga to‘liq tayyor mutaxassis chiqaradi. Loyiha ishlari esa amaliy tajribani boyitib, guruhiy hamkorlik, kommunikatsiya va mas’uliyatni rivojlantiradi.

To‘rtinchi guruh – interaktiv va muammoli o‘qitish usullari. Rolli o‘yinlar, aqliy hujum, muhokamar va real hayotiy muammolarni yaratish talabalarni faol ishtirokchi qiladi. Natijada tanqidiy fikrlash, qaror qabul qilish va emotsional intellekt kuchayadi. Ushbu yondashuvlarning birgalikdagi qo‘llanilishi talabalarning kasbiy potensialini 25–35 foizga oshirishi mumkinligi xalqaro tajribalarda tasdiqlangan[4].

MUHOKAMA

Natijalar shuni ko‘rsatadiki, innovatsion yondashuvlar an’anaviy usullardan ancha ustun turadi. Ular ta’limni faqat bilim uzatishdan chiqarib, shaxsning har tomonlama rivojlanishiga xizmat qiladi, motivatsiyani oshiradi va real hayotga tayyorlaydi. O‘zbekistonda bu yondashuvlar “Harakatlar strategiyasi” va ta’limni raqamlashtirish dasturlari bilan to‘liq mos keladi[2]. Biroq joriy etish jarayonida bir qator muammolar mavjud: o‘qituvchilarning malakasini oshirish zarurati, texnik infratuzilmaning mintaqalarda yetarli emasligi, raqamli bo‘linish va resurslar cheklanganligi. Xalqaro tajribada virtual simulyatsiyalar va CBE muvaffaqiyatli qo‘llanilmoqda va ishga joylashish ko‘rsatkichlarini sezilarli darajada yaxshilagan. O‘zbekistonda ularni moslashtirish uchun o‘qituvchilar uchun doimiy malaka oshirish kurslarini kengaytirish, xalqaro hamkorlikni kuchaytirish va maktab va universitetlarda STEAM markazlarini yaratish zarur. Kreativ yondashuv esa talabalarda innovatsion fikrlashni rag‘batlantirib, “standart” javoblardan voz kechishga yordam beradi. Mening tahlilimcha, bu yondashuvlarni kompleks qo‘llash nafaqat kasbiy sifatlarni shakllantiradi, balki inson kapitalini barqaror rivojlantirishga asos bo‘ladi va mamlakatning global raqobatbardoshligini oshiradi.

XULOSA

Xulosa qilib ayta olamizki, kasbiy sifatlarni rivojlantirishning innovatsion yondashuvlari ta’lim tizimini zamonaviy talablarga moslashtirishning eng samarali vositasidir. Raqamli texnologiyalar, STEAM, kreativ loyihalar, kompetensiyaga asoslangan ta’lim va interaktiv usullarni birgalikda qo‘llash talabalar va mutaxassislarni mustaqil, ijodkor va raqobatbardosh shaxs sifatida shakllantiradi. O‘zbekiston va xalqaro tajribaga asoslanib, bu usullarni ta’lim

jarayoniga keng joriy etish milliy strategiyalarga to‘liq mos keladi va yosh avlodning kelajagini belgilaydi. Kelgusida empirik tadqiqotlar o‘tkazish, pilot loyihalarni ko‘paytirish va o‘qituvchilar malakasini doimiy ravishda oshirish zarur. Bu choralar nafaqat ta’lim sifatini oshiradi, balki O‘zbekistonni innovatsion va raqamli iqtisodiyotga aylantirishga xizmat qiladi. Umuman olganda, innovatsion yondashuvlar – bu kelajak mutaxassislarini bugundan tayyorlashning eng to‘g‘ri yo‘li.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018 yil 21 sentyabr “2019-2021 yillarda O‘zbekiston Respublikasini innovatsion rivojlantirish strategiyasi”gi qarori.
2. OECD. (2023). Education at a Glance. Paris: OECD Publishing.
3. World Economic Forum. (2025). Future of Jobs Report.
4. Abduqaxxorova M.M., Nizomitdinova N.R. (2025). Innovatsion pedagogik yondashuvlar va ularning ta’limdagi o‘rni.
5. Mamatova X.M. (2025). Kasbiy sifatlarni shakllantirishda kreativ yondashuv.
6. “Mahoratli o‘qituvchi – malakali millat” xalqaro konferensiyasi materiallari. Toshkent, 2024.
7. Ochilova G.O., Akbarova S.Sh. (2022). Kasbiy kompetentlik. Toshkent: Innovatsion rivojlanish nashriyot-matbaa uyi.
8. Ravshanova D.M. (2024). Innovatsion yondashuv asosida talabalarda kreativ kompetentlikni rivojlantirishning uslubiy asoslari.